

Motion till riksdagen 2025/26:3596

av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C)

En folkrörelse för klimatet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges klimatmål ska höjas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klimatkompensation i tredjeland inte ska tillgodoräknas de svenska klimatmålen eller EU:s klimatmål och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utredning skyndsamt ska tas fram som beräknar de kostnader som det innebär om Sverige inte lever upp till EU:s klimatmål, inklusive inköp av eventuella utsläppsrätter, utsläppskrediter och potentiella straffavgifter som kommissionen kan utfärda, och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att alla produkter på EU:s inre marknad ska klimاتمärkas för att styra mot mer hållbar konsumtion, samtidigt som Sverige går före och inför klimاتمärkning nationellt, och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska införas en ny kraftfull klimatbonus som omfattar nya billigare miljöbilar och begagnade miljöbilar så att alla, inte minst de som är beroende av bilen på landsbygden, har möjlighet att byta till miljöbil, och att det ska gå att billigt leasa både nya och begagnade miljöbilar och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en grön skatteåterbäring till alla medborgare för att kompensera för höjda drivmedelspriser i samband med klimatomställningen samt att återbäringen ska dubbleras på landsbygden där kollektivtrafiken är mer begränsad, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör införa en tanka svenskt-politik som syftar till att konsumenter får konkurrenskraftigt grönt svenskt biobränsle av svenska råvaror, där momsen på alla biodrivmedel, hög- och låginblandade, inklusive biogas och vätgas, ska sänkas till ett minimum och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör införa en tanka svenskt-politik som syftar till att konsumenter kan köpa konkurrenskraftigt grönt svenskt biobränsle av svenska råvaror, där punktskatten på alla biodrivmedel, hög- och låginblandade, inklusive biogas och vätgas, ska sänkas till ett minimum och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att självförsörjningen av biodrivmedel ska gynnas genom att så konkurrenskraftigt som möjligt upphandla en omfattande beredskapsproduktion av inhemskt biobränsle som skapar en inhemsk produktionsbas, och där det finns incitament och krav på att denna upphandlade produktion säljs billigt i Sverige, och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att laddinfrastrukturen bör byggas ut med incitament för hem, bostadsrättsföreningar och arbetsplatser, på parkeringsplatser och på vägar och farleder, samt att regelverken för bidrag och installation bör ses över – knutpunkter på landsbygden, som bemannade mackar och lanthandlare, bör ges möjlighet att bli snabbladdpunkter samtidigt som ideella föreningar med svag ekonomi, som bygdegårdar eller kyrkor, måste kunna undantas från krav på laddpunkter där det blir ekonomiskt orimligt – och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ”rätt till laddning” ska införas i anslutning till privatägda lägenheter med möjlighet att installera laddstolpe på egen bekostnad med mål om att minst 150 000 offentliga laddpunkter upprättas till 2030 och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla bör ges möjlighet att vara med och spara på såväl elräkningen som klimatet, genom att energibesparingar inkluderas i ett utvidgat grönt avdrag samt genom införandet av klimatkrediter, och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett mål om att inga permanentus värms upp med enbart direktverkande el eller olja efter år 2026 och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma med heltäckande konsekvensanalyser och ett kostnadseffektivt styrmedel för Sveriges framtida elförsörjning och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att elproduktionen byggs ut förenligt med Sveriges energipolitiska mål i syfte att också stärka Sveriges motståndskraft i ett nytt säkerhetsläge och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att efterfrågan på el tillgodoses enligt den tidslinje efter vilken den gröna industrin byggs ut i Sverige, med målet att Sverige ska bli världsledande i klimatomställningen, och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenskt elsystem ska vara robust och motståndskraftigt och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenska elpriser ska hållas låga i syfte att fortsatt möjliggöra konkurrenskraftiga affärsmodeller och billig hushållsel och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att så snabbt som möjligt stärka energisystemet, genom att bygga ut elproduktion i södra Sverige och öka

- överföringskapaciteten inom landet, så att Sveriges elprisområden helt kan avskaffas och ett gemensamt konkurrenskraftigt elpris tryggas i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska fokusera på möjliggörande lagstiftning, t.ex. acceptansfrågor och tillståndprocesser, i syfte att påskynda utbyggnadstakten och tillkännager detta för regeringen.
 21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att fullt ut regionalisera fastighetsskatten på elproducerande fastigheter och tillkännager detta för regeringen.
 22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i förhandlingar ska verka för att alla produkter inom EU förses med en klimatdeklaration som gör att konsumenter kan jämföra klimatutsläpp och energibesparingar, med vissa undantag för småföretag, och tillkännager detta för regeringen.
 23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheten att återinföra sänkt moms för reparationer och att införa ett rutavdrag för reparationer för att göra återbruk mer gångbart och tillkännager detta för regeringen.
 24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga möjligheten att finansiera anslutningar till stora fossilfria produktionskällor av el till elnätet och tillkännager detta för regeringen.
 25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Svenska kraftnät i uppdrag att anpassa transmissionsnätet i förväg till snabbt utökad storskalig produktion av el på många platser, inklusive planerade vindkraftsparker, och kraftigt ökad överföringskapacitet mellan olika elområden och tillkännager detta för regeringen.
 26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att tillsätta en kriskommission för ny kraft, med uppdrag att se över lagstiftning och tillståndprocesser och korta handläggningstid till maximalt två år, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning i syfte att ta fram förslag på en reformerad miljöbalk, som bättre balanserar hänsyn till såväl miljö som klimat, och tillkännager detta för regeringen.
 28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att, likt Danmark, införa villkorade tillstånd från Försvarsmakten, där Försvarsmakten redogör för vad som krävs för ett godkännande, och tillkännager detta för regeringen.
 29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att miljöbalken ska reformeras i grunden till en klimat- och miljöbalk med tydligare ramar och avgränsningar för snabbare och mer förutsägbara tillståndprocesser och tillkännager detta för regeringen.
 30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att flytta över ansvaret för miljöprövningar från länsstyrelserna till mark- och miljödomstolarna eller annan ny tillståndsmyndighet och tillkännager detta för regeringen.
 31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tidsgränser för handläggningstider för miljötillstånd ska införas inklusive sanktioner vid förseningar och tillkännager detta för regeringen.

32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur ersättningarna för intrång vid byggnation av elnät kan höjas, för att kompensera för de förluster som markägaren gör, i syfte att öka acceptansen för nya elnät och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla kärnkraftsaktörer själva ska bära kostnaderna för säkerhet, avfallshantering och olycksförsäkring, vilket kräver ökade avsättningar för avfallshantering och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kärnkraften inte ska subventioneras vid vare sig byggnation, drift eller avveckling och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra förslagen i SOU 2021:67 som rör införandet av en biopremie för användande av biodiesel i jord- och skogsbruk och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra förslagen i SOU 2021:67 som rör införandet av en klimatbonus för större jordbruks- och skogsmaskiner som går på el eller gas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra förslagen i SOU 2021:67 som syftar till att skapa ett likvärdigt eller mer gynnsamt klimatneutralt jordbruksavdrag omvandlat från dagens dieselskattenedsättning för jordbruk och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i förhandlingar med kommissionen bör verka för att biogas garanteras långsiktig skattefrihet samtidigt som stödet till biogasproduktion byggs ut kraftigt och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snabbladdning för fordon ska erbjudas på Trafikverkets alla rastplatser runt om i landet, så att externa leverantörer snabbt kan bygga ut laddinfrastrukturen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att cykeltrafikens roll i transportplaneringen bör uppvärderas genom att cykel klassificeras som ett nationellt transportslag och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör matcha utbyggnaden av stora gröna industrier med förstärkt infrastruktur och underlätta kommunernas långsiktiga finansiering av matchande samhällsinsatser som skolor och vårdinrättningar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snabbt bör bidra till kompetensförsörjningen genom att överväga utbyggnad av yrkesvux, yrkeshögskoleplatser och platser inom vidareutbildningarna i bristyrken i omställningsstudiestödet samt genom arbetskraftsinvandring, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i förhandlingar ska verka för att EU ETS snarast kopplas ihop med andra utsläppsmarknader i världen för att skapa ett globalt pris på koldioxid och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i EU-förhandlingar ska föreslå att det införs en mekanism, exempelvis genom

- upprättandet av en handelsplats, som ökar ersättningen för koldioxidinfångning till dess att Sverige når nettonollutsläpp, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det skyndsamt bör skapas hållbara och långsiktiga lösningar både globalt och på EU-nivå för att trygga framtiden för klimatflyktingar, i och med att antalet människor i världen som drabbas av klimatförändringar kommer att öka, och tillkännager detta för regeringen.
 46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att länder, ledare och personer som bryter mot internationell rätt genom att med berått mod ha orsakat miljöskada i katastrofal skala ska kunna åtalas enligt brottsrubriceringen ekocid och ställas inför rätta enligt internationell rätt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att kommissionen presenterar en mekanism, likt demokratilåset, så att de medlemsländer som inte gör sin del av klimatarbetet får sin EU-finansiering indragen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i kommande förhandlingar ska se till att klimatmålet till 2040 innebär att utsläppen i EU ska minska med minst 95 procent till 2040 jämfört med 1990 års utsläpp och att det införs nationella, tekniska kolsänkemål för alla EU:s medlemsländer och tillkännager detta för regeringen.
 49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i förhandlingar ska verka för att livsmedelsmärkningen ”bäst före” ändras till ”minst hållbar till” samt se över användningen av bästföredatum så att de inte missbrukas, för att minska matsvinnet, och att ursprungsmärkning bör införas i hela EU, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i förhandlingar ska säkerställa utfasningen av samtliga fossila bränslen och införa ett förbud mot all användning av fossila bränslen för energiproduktion från 2035 samt öka takten på utfasningen av fossila material och tillkännager detta för regeringen.
 51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att stärka kundkraften och koldioxidtransparensen, exempelvis genom att justera systemet med ursprungsgarantier så att de redovisas året om, timme för timme, och tillkännager detta för regeringen.
 52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i förhandlingar ska verka för att förbjuda fossil reklam i EU och tillkännager detta för regeringen.
 53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i kommande förhandlingar av EU-budgeten ska arbeta för en dubblerad budget för EU:s energisamarbete för att möjliggöra utbyggnad av det europeiska elnätet och tillkännager detta för regeringen.
 54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i kommande förhandlingar ska utöva påverkan för att bygga ut järnvägsinfrastrukturen i EU, stärka kapaciteten och bygga bort flaskhalsar för att kunna hantera ökade godsflöden och se fler tåglinjer mellan Sverige och övriga Europa och tillkännager detta för regeringen.

55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i kommande förhandlingar ska arbeta för att få regler på plats som gör det enklare att boka tågresor mellan olika EU-länder och stärker resenärernas rättigheter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i förhandlingar ska verka för att alla laddoperatörer inom EU ska erbjudas enkla betalningslösningar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vara drivande för att en större del av EU:s infrastruktursatsningar går till att säkerställa god mobilitet i glesbefolkade områden och tillkännager detta för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i förhandlingar om EU:s fiskepolitik ska säkerställa tillräckliga regler så att all fisk i Östersjön ska vara säker för alla människor att äta och tillkännager detta för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att EU-kommissionen lägger fram ett Östersjöpaket för att hantera problemen med övergödning, överfiske, nedskräpning och giftiga kemikalier samt att förvaltningsplanen för Östersjön görs om från grunden och tillkännager detta för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i förhandlingar om EU:s fiskepolitik ska verka för att begränsa det storskaliga industrifisket i Östersjön genom att stoppa bottentrålning och tillfälligt stoppa dess fångster och bifångster av strömming, sill och torsk och tillkännager detta för regeringen.
61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska uppmuntra kommissionen att lägga fram förslag som syftar till att EU har en tydlig strategi för att motverka och samla in spökfiskande redskap som lämnats kvar i haven, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenskt jordbruks konkurrenskraft och bidrag till självförsörjning av livsmedel inom EU ska stärkas och tillkännager detta för regeringen.
63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i kommande översyn av jordbrukspolitiken och i andra relevanta lagstiftningar ska säkerställa att EU:s jordbruks konkurrenskraft i världen ska förstärkas, bl.a. genom att rensa i regelfloran för lantbrukare, och tillkännager detta för regeringen.
64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i kommande översyn av den gemensamma jordbrukspolitiken se till att en större andel av EU:s jordbruksbudget ska gå till att ersätta miljö- och klimatfrämjande åtgärder och tillkännager detta för regeringen.
65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom översyn av befintlig lagstiftning och inom ramen för ny lagstiftning ska verka för att EU höjer sina miljö- och djurskydds krav för att motsvara standarden i Sverige, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska påverka så att EU blir en drivande kraft för att få till ett globalt avtal för mer ansvarsfull antibiotikaanvändning, i syfte att bekämpa den ökande antibiotikaresistensen, och tillkännager detta för regeringen.

67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att EU ska ligga i framkant när det kommer till livsmedelsinnovation och tillkännager detta för regeringen.
68. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska utöva påverkan så att EU höjer ambitionerna för rent och säkert dricksvatten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i förhandling om kommande relevant lagstiftning ska säkerställa att svensk skogspolitik fortsatt ska utformas i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
70. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i kommande förhandlingar ska verka för att öka kompensationen till skogs- och markägare som vill bidra till ökad klimat- och miljönytta samt biologisk mångfald, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
71. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utrymmet för nationell och regional anpassning av EU-regler som berör skogen ska öka och tillkännager detta för regeringen.
72. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska vara pådrivande för att EU-kommissionen ska ta fram en handlingsplan för bioekonomi som tydliggör och värderar skogens roll för att skapa viktig råvara som möjliggör klimatomställningen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Klimatomställningen är vår tids kanske största globala utmaning. Det är samtidigt en fråga där Sverige kan spela en avgörande internationell roll som föregångsland, och där vårt ledarskap samtidigt kan leda till jobb, tillväxt och affärsmöjligheter. Men de senaste åren har vi sett utsläpp som skenar för första gången på decennier, näringslivets klimatmål skruvas ner och gröna industrier lämnar landet när klimatambitionerna sänks. Svensk klimatpolitik får kritik från såväl expertmyndigheter som internationella organisationer. Dessutom ställs nya krav på Sverige med det nya svåra säkerhetsläget i Europa, att bli mindre beroende av fossil energi från diktaturer och regimer som hotar demokratin. Det är bråttom för Sverige att återta ledartröjan för klimatet. Nu krävs en politik i nivå med utmaningen, där hela vårt land ges möjlighet att delta. Där politiken på många plan och många sätt fokuserar med all kraft på att få klimatomställningen gjord. Centerpartiet kommer att vara en avgörande politisk kraft, varje steg på vägen, för att detta ska bli möjligt.

Kunskapen och medvetenheten om klimatförändringarna har aldrig varit större. Budskapet i FN:s klimatpanels sjätte syntesrapport om den samlade klimatvetenskapen kunde inte vara tydligare: klimatet kan inte vänta. Utsläppen måste vända ned senast redan år 2025 och sedan fortsätta kraftigt nedåt om det ska vara möjligt att klara 1,5-gradersmålet, men i stället fortsätter utsläppen att öka. I nuvarande takt når vi gränsen för 1,5 graders uppvärmning i början av 2030-talet.

De åtgärder som görs under kommande mandatperiod kommer att vara avgörande. Centerpartiet kommer inte att bidra till att sänka klimatmålen. Vi vill att Sverige ska leda utvecklingen och utgöra det föredöme som världens stora ekonomier kan peka på, och det är nu som det måste ske.

Centerpartiet vill ta tillvara de enorma möjligheter för svenska företag och deras anställda som klimatomställningen innebär. För svensk ekonomi, för fler av framtidens jobb i den gröna industrin samt för stärkt konkurrenskraft och ökad trygghet och motståndskraft. Näringslivet vill och är redo och Sverige har fantastiska resurser såväl som den kompetens som behövs för att få jobbet gjort. Det ska vi ta tillvara.

Genom export av fossilfria varor och tjänster, och av teknologi, kan vi även generera stor klimatnytta i andra länder. Svenska produkter och tjänster minskar redan utsläppen i andra länder, när de ersätter varor som producerats med högre utsläpp. Därför måste politiken skapa förutsättningar för näringslivets klimatomställning genom att riva hinder och stötta front runners. Politiken måste även styra om den fossilbaserade ekonomin så att det mest klimatsmarta valet också blir det mest ekonomiskt lönsamma, för såväl privatpersoner som företag.

Den senaste mandatperioden är inget annat än förlorade år för omställningen. Förutom de förödande konsekvenserna för klimatet riskeras även vår konkurrenskraft, där tillväxten har avstannat och arbetslösheten är rekordhög, och vi har också riskerat bilden av Sverige som föregångsland och grönt varumärke.

Stödet för klimatomställningen förblir dock starkt i Sverige; vetenskap trumfar tydligt klimatförnekelse bland det svenska folket. Tveksamheter rör i stället om just jag, och de i min närhet, kan bli vinnare i klimatomställningen, om jag får vara en del av resan.

Då krävs en folkrörelse för klimatet, som säkerställer att alla ges möjlighet att bli vinnare på klimatomställningen. Det är avgörande att alla får möjlighet att vara en del av klimatomställningen, även de som hittills inte haft råd att ställa om. Inte minst de med små resurser som är beroende av bilen på landsbygden. I detta spelar Centerpartiets ideologiska grund en viktig roll. Vi tror på att alla ska ha möjlighet att vara med i omställningen; vi tror på människors drivkraft och entreprenörskap och på decentralisering. Vi anser därför att det är både möjligt och viktigt att visa att alla människor kan vara en del av klimatomställningen och att det alltid ska löna sig att göra rätt för miljön.

Fler måste därför få chansen att byta bil eller bränsle i bilen. Fler ska också ges möjlighet att vara med och själva vara en del i produktionen av energi och kunna lagra och inte minst spara eller minska konsumtionen av el och energi. Om alla kommer med, blir både vårt föredöme och sammanhållningen i vårt land starkare.

Men det krävs också strukturella reformer som ger Sverige förutsättning att bli det klimatunder och föredöme för världen som vi kan och bör bli, samtidigt som vi skapar framtidens jobb och gröna tillväxt. Det krävs reformer som är så omfattande att de bara kan ske på nationell eller internationell nivå. Där krävs en realistisk plan, som bygger på konkreta och kraftfulla åtgärder.

Klimatomställningen kräver en snabb elektrifiering, med gröna och hållbara energilösningar. Sveriges energiproduktion måste byggas ut i en helt annan takt än vad som tidigare förutsetts. Det handlar bland annat om tillståndsprocesser och ekonomiska styrmedel och om att skapa förutsättningar för en cirkulär ekonomi, där material och produkter återvinns. Genom att engagera alla delar av samhället kan vi skapa en folkrörelse för klimatet och möjliggöra det svenska klimatundret. Så får vi klimatomställningen gjord.

En folkrörelse för klimatet

En långsiktigt hållbar klimatpolitik förutsätter både delaktighet och ett brett folkligt stöd. Ska vi klara omställningen, måste vi genomföra den på ett sätt som gör att olika människor, orter och branscher kan känna sig involverade och att alla känner att de blir vinnare om de deltar i klimatomställningen. Delaktigheten skapar grunden till samhällsförändringarna. Alternativet – en omställning som bara omfattar vissa, och där andra grupper ställs utanför eftersom de inte har råd eller möjlighet att ställa om – riskerar att leda till motreaktioner, kortsiktiga svängningar i politiken och bristande långsiktighet. I stället för klimatomställning får vi politikomsvängning.

Människor som hade velat delta i klimatomställningen, men inte har haft råd och möjlighet, får idag ofta de dyraste energiräkningarna och känner sig samtidigt utpekade. Politiken måste här i stället ge en hjälpande hand så att alla, oberoende av plånbok, kan bli del av omställningen.

Det handlar om människors möjlighet att pendla klimatsmart till jobbet, skjutsa barnen till fritidsaktiviteter och åka till mataffären. Det handlar om att minska elräkningar och om att den energi vi använder ska vara klimatsmart. Det handlar om att det ska vara lönsamt att välja klimatvänligt i butiken. Det handlar om att det ska vara lätt att göra rätt.

Klimatmålen ska skärpas och efterlevas

Sverige måste bli ett föredöme i klimatpolitiken igen. Återkommande rapporter från såväl klimatpolitiska rådet som Naturvårdsverket kan konstatera att svensk klimatpolitik inte ser ut att styra mot målefterlevnad, för varken de svenska eller de europeiska klimatmålen. Vi vill skärpa Sveriges klimatmål för att nå nettonollutsläpp redan 2040, och EU ska minska sina utsläpp med minst 95 procent till 2040. EU:s mål till 2030 måste nås, så att vi också undviker omfattade böter. Men det ska ske inom eget territorium; Sverige ska minska utsläppen där de uppstår och inte klimatkompensera i ett annat land. Inte heller EU ska öppna upp för den möjligheten. Klimatmål som inte nås ska få kännbara sanktioner och vi vill att Klimatpolitiska rådets utvärderingar av regeringens klimatpolitik ska uppvärderas och att dess vetenskapliga rekommendationer ska vägleda arbetet för kommande år, om regeringens klimatpolitik visar sig vara otillräcklig. Att missa klimatmålen bryter mot svensk lag och mot internationella överenskommelser. Men det lägger framförallt en mångmiljardnota till kommande generationer. Centerpartiet vill utreda hur stora böter missade klimatmål på EU-nivå kan kosta 2030. Därför vill Centerpartiet också införa en nationell utsläppsbudget, en koldioxidbudget, som sätter ett maxtak för hur stora de svenska utsläppen får vara varje år. När vi inte målen så ska det få konsekvenser. Därför vill vi också att en nationell utsläppsbudget kommer med sanktioner. Lyckas man inte sänka utsläppen i den takt man ska, då ökas kraven till nästkommande år med 8 procent. Vi vill se ett klimatlås på EU:s budget, där alla länder i EU som misslyckas med att sänka utsläppen i tillräckligt snabb takt inte ska få ta del av EU:s bidrag och fonder.

Klimatvänliga transporter som fungerar i vardagen

Elektrifieringen av fordonsflottan går fort – men inte tillnärmelsevis tillräckligt fort för att få ner utsläppen och nå klimatmålen. I synnerhet finns det hushåll som trots att de vill köra på el eller biogas fortfarande inte har möjlighet till det ekonomiskt. För nybilsköpare är det, över tid, ofta lönsamt att köpa en miljöbil. Men inköpspriset för både nya och begagnade elbilar är fortfarande betydligt högre än för motsvarande modeller som drivs med fossila bränslen. Det försvårar för människor med mindre ekonomiska marginaler att delta i omställningen. Det gör också att den som inte har råd att betala ett högre inköpspris riskerar att låsas fast i ett biläande som över tid är dyrare och mindre hållbart.

Det ska inte vara en klassfråga att ha råd att köpa en miljöbil, oavsett om den drivs med el eller gas eller är en hybrid. Ska vi klara omställningen av vardagstransporterna måste alla, även den som idag inte har råd att köpa en ny elbil, ges möjlighet att köra en klimatsmart bil.

För att uppnå detta krävs tydliga incitament riktade mot nybilsförsäljningen, för att säkerställa att alla nya personbilar drivs på fossilfria bränslen. Vi ska inte fylla på fordonsflottan med nya bensin- eller dieslbilar och vi behöver snabbare byta ut den befintliga fordonsflottan.

Idag saknar många möjlighet att ens ta sig in på andrahandsmarknaden för klimatsmarta bilar. Därför behöver även andrahandsmarknaden för dessa bilar stimuleras, för att påskynda utfasningen av äldre fordon med högre utsläpp och tillgängliggöra fler prisvärda elbilar. Detta måste ske på ett sätt som inte leder till att äldre bilar fortsätter att rulla utanför Sveriges gränser. Det är viktigt att dessa styrmedel också får genomslag på leasingmarknaden, som står för en stor andel av det totala bilägandet. Det behövs också stöd för att konvertera bilar som idag drivs med fossila drivmedel till exempelvis etanol, där det också måste vara möjligt att köra på ren, fossilfri etanol och gas.

En kraftfull klimatbonus bör införas och riktas mot såväl nybilsförsäljningen som andrahandsmarknaden. Bonusen bör för nya bilar fokuseras på billiga bilar och begränsas till en viss andel av priset. I den mån resurserna för bonusen är begränsade bör den i första hand gå till boende på landsbygden. Offentlig upphandling av fordon är därutöver ett viktigt verktyg, som kan användas för att ställa om fordonsflottan.

Idag finns system, som exempelvis reseavdraget, som ekonomiskt gynnar den som väljer att ta bilen. För vissa människor är bilen det enda realistiska alternativet. Då ska de, som beskrivits ovan, ges förutsättningar att köra en så klimatsmart bil som möjligt. För andra som exempelvis har tillgång till kollektivtrafik eller har korta avstånd finns det dock i många fall andra alternativ. Det är viktigt att skattesystemet inte missgynnar den som går, cyklar eller åker kollektivt. Reseavdraget bör därför ses över med utgångspunkt i ett färdmedelsneutralt system som gynnar de som kör grönt och de som är beroende av bilen och inte har kollektivtrafik som alternativ.

Infrastrukturinvesteringar bör möjliggöra fler klimatsmarta transporter, som exempelvis cykling eller gång. Bilpooler för miljöbilar, som ökar klimatnyttan och drar ned kostnaden, bör gynnas skattemässigt och underlättas vad gäller tillstånd och tillgång till parkering.

En grön skatteåterbäring

Centerpartiet vill införa en grön skatteåterbäring till alla medborgare för att kompensera för höjda drivmedelspriser i samband med klimatomställningen. När de fossila bränslena blir dyrare på grund av införandet av utsläppshandel eller ökad beskattning ska pengarna helt enkelt betalas tillbaka oavkortat till medborgarna.

Skatteåterbäringen betalas ut lika till alla vuxna medborgare. På landsbygden, där kollektivtrafik saknas, dubblas återbetalningen. På så sätt främjas klimatsmarta transportval eftersom den som kör elbil, cyklar eller åker kollektivt också får återbäring samtidigt som de utan alternativ får dubbel ersättning för att kunna investera i exempelvis en miljöbil. Pengarna betalas ut varje månad via skattekontot. Med detta underlättas omställningen för den enskilda, eftersom kostnaden för klimatskadan bakas in i priset utan att ytterligare klimatinformation behöver sökas upp. Samtidigt förblir skattetrycket detsamma; det är konsumtionen som skiftar från klimatskadligt till klimatsmart.

Alla ska ha råd med grönt bränsle

Även i de mest ambitiösa prognoserna, där nybilsförsäljningen av bensin- och dieslbilar upphör och där fler existerande bilar konverteras till gas eller etanol, kommer det att finnas många bilar i Sverige som drivs med bensin eller diesel. För många tunga långväga transporter kommer samtidigt bränslet att behöva vara flytande eller i gasform.

Om vi ska klara våra klimatmål måste de bränslen vi använder därför bli mer miljövänliga. Det enda realistiska sättet att uppnå detta på är genom mer biodrivmedel. Sverige måste kunna leda utvecklingen av biobränslen.

Det krävs därför en tanka svenskt-politik som siktar direkt på att få stora mängder drivmedel producerade av svensk råvara, till så låg kostnad som möjligt för konsumenten. Styrmedel bör utformas så att det globala utbudet av klimatsmarta biodrivmedel ökar, snarare än omfördelas. Styrmedlen bör heller inte i onödan leda till fördyringar som bärs av bilberoende personer på landsbygden.

Skatten och momsen på alla biodrivmedel, hög- och låginblandade, inklusive biogas och vätgas, bör sänkas till ett minimum. Möjligheten att låta koldioxidskatten baseras på faktiskt innehåll av fossilt kol är särskilt relevant.

Samtidigt kräver det nya säkerhetsläget att Sverige är mindre beroende av fossila drivmedel som finansierar skurkstater och har en grundläggande självförsörjning av drivmedel. Det är därför prioriterat att stimulera produktion från nya råvaror, som restprodukter från skogen, vilket också stödjer den svenska och nordiska produktionen av hållbara biobränslen. Det kräver långsiktigt hållbara spelregler, exempelvis genom garanterade inköpsvolym, för att möjliggöra de stora och långsiktiga investeringar i produktionskapacitet som krävs. Självförsörjningen av svenskt biodrivmedel bör därför gynnas genom upphandling av en omfattande beredskapsproduktion av inhemskt biobränsle av inhemska råvaror som ska kunna säljas billigt i Sverige.

För att nå en stor produktion av konkurrenskraftigt biobränsle från inhemska råvaror bör ett framtida system bygga dels på att radikalt minska skattebördan på biobränsle, dels på att upphandla biobränsle från restprodukter av den svenska skogen till lägsta möjliga pris och ställa krav på en motsvarande andel rent biobränsle i försäljningen.

Alla ska ha möjlighet att ladda och tanka sin bil

En förutsättning för fortsatt elektrifiering och omställning av fordonsflottan är att infrastrukturen för att ladda och tanka grönt är väl utbyggd. En laddinfrastruktur som möjliggör elektrifiering måste bestå av goda möjligheter till laddning i hemmet, på arbetsplatsen och längs vägen. Det kräver i sin tur stöd för installation av laddpunkter, incitament för laddmöjligheter på arbetsplatser och ett statligt ansvar för laddinfrastruktur i hela landet, utan vita fläckar. Den lokala lanthandeln, macken, granngården – alla bör de få ekonomiska möjligheter att bli snabbladdningsstationer. Det ska vara självklart, och lönsamt, för bostadsrättsföreningar, hyresvärdar och parkeringsbolag att varenda parkeringsplats har laddmöjlighet. Sverige bör ha ett mål om 150 000 offentliga elbils-laddare före 2030 med motsvarande handlingsplan och resurser.

En ”rätt till laddning” ska införas, där alla ges möjlighet att installera en laddstolpe på egen bekostnad på parkeringsplatser i anslutning till hus eller en ägd lägenhet. Kommuner behöver ta ansvar för att möjliggöra laddning vid gatuparkering och i sina eventuella parkeringsgarage. Det måste bli billigare och enklare för samfälligheter att investera i laddmöjligheter. I de större städerna bör det dyrbara utrymme som upplåts till gatuparkering alltid ha medföljande laddplatser.

För ökad användarvänlighet bör staten och de privata aktörerna sträva efter ökad standardisering av laddpunkter, inklusive av betalningsmetoder. En sådan standardisering, av såväl tillgänglighet som teknisk utformning, bör också i högre grad ske internationellt och på EU-nivå.

Ökad möjlighet till flexibel laddning och lagring, inklusive i elbilars batterier, kan också bidra till ett smartare och mer robust elnät och därmed underlätta omställningen. Privatpersoner ska alltid kunna använda egenproducerad solceller skattefritt i sina laddpunkter och erbjuda laddning till andra mot ersättning samt kunna sälja el ur sitt bilbatteri tillbaka till nätet – en utveckling som bör gynnas med skatter och tillstånd.

En ny strategi för svensk elförsörjning behövs

Vi står inför ett helt nytt säkerhetsläge i Sverige och Europa, kanske det allvarligaste sedan andra världskriget. Sverige behöver samtidigt mycket mer el. Snabbt, och den måste vara fossilfri. I dag använder vi 140 TWh/år. Till år 2045 kan elbehovet mer än dubblas.

Regeringen vill med sin kärnkraftsagenda öka Sveriges statsskuld med 400 miljarder för att bygga 4–5 kärnkraftsreaktorer, medan Centerpartiets strategi stärker Sveriges energiförsörjning dubbelt så snabbt, till en fjärdedel av priset. Som dessutom är säkerhetspolitiskt säkrare.

Centerpartiet vill kraftigt bygga ut produktionen av fossilfri elproduktion, för vår säkerhet, för sänkta elräkningar, för att växla upp klimatarbetet och för att se till att Sverige kan fortsätta att växa och skapa nya gröna jobb i hela landet. För att lyckas med omställningen till ett hållbart samhälle måste vi ställa om från smutsig olja till grön energi.

Centerpartiet vill se teknikneutrala reformer som fokuserar på kostnadseffektiva lösningar för Sveriges energiförsörjning, som kan generera kraft på såväl kort som lång sikt. Elsystemet ska vara robust och motståndskraftigt och elen ska fortsatt möjliggöra konkurrenskraftiga affärsmodeller och billig hushållsel. Vi vill att marknaden ska styra

vilka kraftslag som byggs, men marknaden behöver kompletteras med en ny teknik-neutral mekanism som prissätter och ersätter extra effekt som flexibelt kan bidra i bristlägen för att kapa pristopparna. Politiken ska fokusera på möjliggörande lagstiftning, t.ex. acceptansfrågor och tillståndprocesser, utan att peka ut enskilda vinnare och förlorare.

En folkrörelse för att spara el

De höga elpriserna, inte minst under vinterhalvåret, som följt av Rysslands krig mot Ukraina har satt stor press på svenska hushåll och företag. Det har bidragit till högre inflation och lägre tillväxt. Fler måste få chansen att minska såväl sin elanvändning som sina elräkningar. På så vis underlättar vi omställningen och elektrifieringen, samtidigt som vi stärker våra möjligheter att konkurrera ut fossil elproduktion i Europa. Vi behöver en folkrörelse för att spara på el – och på klimatet.

Avgörande för att energieffektiviseringen ska ta fart på allvar är att inkludera energibesparande åtgärder i det rotavdrag för gröna investeringar i hemmet, det gröna avdraget, som Centerpartiet drev fram. Att byta ut, eller åtminstone komplettera, uppvärmning som idag sker med direktverkande el är den lägst hängande frukten, tillsammans med olika typer av isolering, för att minska svenska hushålls energikonsumtion. Installation av olika typer av värmepumpar, bergvärme och smarta system som optimerar energianvändningen och minskar energiförbrukningen bör därför inkluderas i det gröna avdraget.

Givet de höga elpriserna är energieffektiviserande åtgärder ofta lönsamma redan på några års sikt. Men de kräver en kortsiktig investeringskostnad. Inte sällan kostar inköp och installation av en värmepump, beroende på typ och modell, från tiotusentals kronor upp till drygt 100 000 kronor. Många människor, särskilt de vars ekonomi redan är pressad och som har ont om pengar, riskerar därför att stängas ute från möjligheten att sänka sina kostnader. Gröna kreditgarantier bör därför införas, för att säkerställa att energieffektiviseringen kan ske på ett inkluderande sätt, där även de med små marginaler ges möjlighet att delta. Bostadsrättsföreningar bör få samma möjligheter som enskilda till avdrag för att installera energibesparande insatser.

Sverige bör sätta upp ett mål om att inga permanentus ska värmas upp med enbart direktverkande el eller fossila bränslen efter år 2025. Energimyndigheten bör få i uppdrag att samordna och följa arbetet med att nå detta mål samt föreslå eventuella ytterligare åtgärder som behöver genomföras för att nå det. På sikt bör även fritidshus ges incitament att fasa ut uppvärmning med direktverkande el.

Alla ska kunna bidra till klimatsmart elproduktion

Trots en mycket snabb tillväxt står solenergi fortfarande bara för mindre än en procent av landets elproduktion. Det finns dock potential för en mångdubbling av solelsproduktionen i Sverige, genom fler solceller på tak, fasader och mark, de kommande åren. Detta är investeringar som kan ske snabbt och som omgående kan öka den svenska elproduktionen och pressa elpriset. Ett planeringsmål bör därför slås fast för att de

närmsta åren öka produktionen av solceller, från cirka 1,5 TWh idag till 30 TWh år 2030. En strategi för att nå målet bör tas fram omgående.

För att uppnå detta krävs dock att regler och villkor som hindrar utbyggnaden görs om. Andelsägare i solcellsanläggningar bör, på samma sätt som villaägare, ges förmånliga villkor för den produktion som motsvarar den egna konsumtionen. Idag finns det många stora tak som bara delvis täcks av solceller, eftersom det räcker för det aktuella hushållets behov. Det gröna avdraget bör utvidgas till att gälla investeringar i andelsäggande. På så sätt skulle exempelvis grannar gemensamt kunna investera i att installera solceller över stora ladugårdstak. Bostadsrättsföreningar bör få samma möjligheter till gröna avdrag som enskilda för att installera solceller. Solceller bör också generellt bygglovsbefrias och anslutningsavgifter hållas nere. Tillståndsgivningen för solcellsparker bör förenklas. Det måste även bli lättare för privatpersoner att sälja solenergi till elnätet.

Solskatten – skatten på solceller för egen användning – bör avskaffas. Därtill bör tak på offentliga byggnader förberedas för solceller vid nybyggnation eller renoveringar. Offentliga tak utgör en stor potentiell resurs. Det ska finnas ett mål för solceller på offentliga byggnader i Sverige.

Tillsammans för mer grön el

Sverige och det svenska energisystemet är alltför fokuserat på antingen makronivåer, som exempelvis elprisområden, eller det enskilda hushållet eller företaget. Det finns ett stort utrymme däremellan för lokala energigemenskaper att såväl hjälpa enskilda hushåll att sänka sin energiförbrukning och öka driftsäkerheten som bidra med systemtjänster till energisystemet som helhet.

I en energigemenskap kopplas ofta ett antal närliggande byggnader ihop i ett mindre system, där man kan producera, dela och lagra energi. Sådana energigemenskaper ger förutsättningar att effektivisera elproduktionen och sänka elpriserna, exempelvis genom att nyttja de tak som har störst potential för produktion av solceller. Genom en effektiv delning, smart styrning och möjlighet till lagring kan effekttoppar, och därmed pris, dämpas. Energigemenskaper har därtill potential att bidra till ökad samhällsberedskap och driftsäkerhet genom att möjliggöra så kallad ödrift, där den lokala energigemenskapen kan fortsätta att fungera även om det omkringliggande elsystemet utsätts för störningar. Att det gröna avdraget möjliggör för investeringar i energilagring är därför centralt.

Såväl tillståndsprocesser som skatteregler bör uppmuntra denna typ av investeringar, som hjälper enskilda hushåll att effektivisera sin energianvändning samtidigt som de bidrar med viktiga systemtjänster. Lika viktigt är det att lagar, regler och villkor som hindrar eller försvårar skapandet av energigemenskaper tas bort.

Det ska löna sig att möjliggöra klimatsmart elproduktion

Ett hinder för utbyggnaden av klimatsmart elproduktion är att många människor, orter och kommuner känner sig som förlorare. De upplever att de bara får nackdelarna av

ökad elproduktion, som exempelvis ingrepp i den lokala miljön, men inga direkta fördelar. Det skapar en motvilja mot inte minst utbyggd vindkraft.

För att fler ska kunna bli vinnare på klimatomställningen, och vilja bidra till utbyggnaden av mer elproduktion, krävs fungerande ersättningssystem för markägare, närboende och kommuner. Då skapas också förutsättningar för att förändra, förenkla och snabba på tillståndsprocesserna för utbyggnaden. Regeringen har infört förslag som syftar till att låta kommunen ta del av de vinster som genereras av fastighetsskatten, vilket är välkommet. Kommunen måste dock ansöka om ersättningen i efterhand, istället för att den tillfaller kommunens budget direkt. Det skapar mer jobb och gör det svårare att skapa långsiktighet i styrmedlet. Detta vill vi ändra på. Även ersättningar till närboende bör skyndsamt genomföras. Inte minst handlar det om att närliggande erbjuds rätt till inlösen till marknadsmässiga villkor, eller ska få ersättning baserad på närhet till vindkraftverket. Tillräcklig ersättning för närboende och skatt som tillfaller kommuner lokalt vid utbyggnad av solcellsparker bör också säkerställas.

Centerpartiet anser sedan länge att den befintliga fastighetsskatten på elproducerande fastigheter ska regionaliseras, så att det värde som skapas lokalt i högre grad ska komma regionen och kommunen till del. Kommuner och regioner bör generellt ges större möjligheter att gå före i klimatomställningen och utforma politik efter lokala behov och förutsättningar. Därtill finns det många förändringar som skulle öka den lokala acceptansen genom att minska störningar, som exempelvis smartare varningsljus på vindkraftverk, som bara slås på när flygplan närmar sig.

Lätt att välja rätt

Grunden för Centerpartiets klimatpolitik är att det ska löna sig att göra rätt och att det ska kosta att släppa ut. Det största och viktigaste verktyget för att uppnå detta är genom ekonomiska incitament, särskilt genom beskattning av utsläpp. Då speglar en produkts pris också dess klimatpåverkan, vilket gör det lätt för konsumenter att välja rätt.

Det finns dock ett behov av kompletterande styrmedel. Många människor har inte tid, lust eller den specialiserade kunskap som krävs för att sätta sig in i olika produkters energiprestanda, klimatavtryck och liknande. Märkningar, som exempelvis energimärkning av vitvaror, är ett utmärkt exempel på hur konsumenter ändå kan ges möjlighet att väga in resurseffektivitet när de väljer en vara. Informationsinsatser för att tydliggöra livscykelkostnaden för att välja en elbil jämfört med en bensin- eller diesebil, av att installera solceller på taket eller av att installera en värmepump är andra exempel som skulle kunna hjälpa människor att fatta kloka beslut, både för sig själva och för klimatet.

Som ett nästa steg bör alla produkter inom EU förses med en klimatdeklaration som gör att konsumenter kan jämföra klimatutsläpp och energibesparingar lika enkelt som de kan jämföra pris (dock med undantag för mindre företags produkter). Klimatdeklarationen bör inkludera kläder och textilier samt utgå från varor som producerats inom handelssystem för utsläppsrätter. Det kräver att all el inom EU märks med ursprungsgarantier som tar hänsyn till realtidsproduktion av förnybar energi.

Lätt att dela och reparera – en cirkulär ekonomi för klimatet

Införandet av en cirkulär ekonomi som bryter fossilberoendet är avgörande för att vi ska kunna reducera vår klimatpåverkan i den utsträckning som krävs för att begränsa den globala uppvärmningen. Det är möjligt att sluta kretsloppen och minska våra beroenden av att ständigt utvinna nya naturresurser. Men då måste lagstiftningen uppdateras och det måste bli enklare att göra hållbara och cirkulära val som konsument.

Att människor delar på produkter, i stället för att alla äger ett eget exemplar, är ytterligare ett exempel på en samhällsutveckling med potential att effektivisera vår resursanvändning. Vi vill göra det lättare att dela, hyra och låna produkter inom den växande delningsekonomin. Det är viktigt att regler kring den så kallade delningsekonomin är så enkla som möjligt. Införandet av en enkel, schablonbeskattad, företagsform för mikroföretag kan också bidra till att sänka tröskeln för småskalig affärsverksamhet inom ramen för exempelvis delningsekonomin.

Att återbruka i stället för att köpa något nytt är bland det bästa man som enskild individ kan göra för planeten. För reparationer bör dels lägre momssatser återställas, dels möjlighet till rutavdrag införas, för att göra reparationsalternativet mer lättillgängligt. Vi vill också förenkla och tydliggöra fakta om en varas klimat- och miljöpåverkan genom digitala informationsbärare som vi tycker ska finnas på fler varor, direkt i butiken eller online.

Det svenska klimatundret

För Centerpartiet är det självklart att svenskt näringsliv ska vara världsledande i klimatomställningen – det gynnar både klimatet och Sverige. Genom att vara ledande i klimatomställningen kan vi bidra till att etablera viktiga standarder för andra länder, samtidigt som svenska företag når konkurrensfördelar.

Faktum är att klimatomställningen har stor potential att stärka det svenska näringslivets konkurrenskraft såväl idag som på lång sikt. Effektivt klimatarbete kan leda till kostnadsbesparingar, innovation och förbättrade finansieringsmöjligheter.

Idag ligger svensk industri på många sätt före politiken. Det svenska klimatundret står redan i startgroparna. Det handlar exempelvis om satsningar på fossilfritt stål, batterifabriker, minskade metanutsläpp inom köttindustrin, nya proteinkällor, biodrivmedel och elflyg. Nu är det dags för politiken att kavla upp ärmarna för att skapa förutsättningar att växla upp till nästa nivå. Svenska företag behöver – och förtjänar – långsiktiga politiska spelregler. Det kräver att politiken gör sin del när det kommer till kompletterande investeringar, förutsättningar för en fungerande hemmamarknad, incitament, ambitiösa regleringar och nödvändiga regelförenklingar.

Få elektrifieringen av Sverige gjord

Elektrifieringen av samhället är en historisk strukturomvandling som är avgörande för en framgångsrik klimatomställning. Den skapar stora möjligheter till hållbar utveckling för klimatet och till att skapa jobb i innovativa och konkurrenskraftiga svenska företag.

För att lyckas med klimatomställningen i tid, förstärka energiberoendet och sänka elpriserna för hushållen och företagen krävs en betydligt snabbare utbyggnad av energiproduktionen än vad som tidigare förutsetts. Sveriges elanvändning har varit i princip oförändrad de senaste decennierna, men prognoser visar nu att elbehovet kan komma att fördubblas redan till år 2035, enligt Energimyndigheten. Energiföretagen bedömer att Sveriges elbehov år 2045 kommer att vara 330 TWh. Det kan jämföras med vår nuvarande produktion om cirka 170 TWh. Behovet av investeringar i ny produktion och ny överföringskapacitet är enormt, för industrialiseringen och för elektrifieringen av transportsektorn. Det kräver en mycket snabbare utbyggnad av alla utsläppsfria kraftslag i hela landet och en proaktiv utbyggnad av kraftnätet, så att det kan hantera en ökad elkonsumtion och en ökad och mer decentraliserad elproduktion.

Det bör därför fortsatt finnas en statlig finansiering för anslutningar till stora fossilfria produktionskällor. Svenska kraftnät bör få ett tydligare uppdrag att anpassa kraftnätet i förväg till snabbt utökad storskalig produktion på många platser, inklusive till planerade vindkraftsparker och kraftigt ökad överföringskapacitet mellan olika elområden. De svenska nätägarna och Svenska kraftnät bör få i uppdrag att regelbundet informera om var i elnätet det råder effektbrist respektive goda anslutningsmöjligheter.

Effektivisera tillståndsprocesserna – inför kriskommission för fördubblad elproduktion

Klimatfrågan är akut men tillståndsprocesserna för klimatviktig verksamhet i Sverige förblir extremt långa. Ofta går det tio år innan ett kraftverk kan börja byggas eller en större ledning dras. Politiken ger ibland intryck av att det är omöjligt att reformera svensk tillståndsgivning så att ny kraft kan byggas snabbare. Men det är det inte. Jämförbara länder, som exempelvis Tyskland, Danmark, Finland och Nederländerna, har fått ned tillståndsprocesserna för ny vindkraft och nya gröna industrier till 2–4 år. Det måste gå att genomföra även i Sverige, för annars kommer investeringarna att ske i andra länder.

Centerpartiet anser därför att det behöver tillsättas en kriskommission för att snabbt möjliggöra ökad elproduktion. Alla relevanta myndigheter och intressenter bör under ett halvår få arbeta fritt, och se över all relevant lagstiftning, regelgivning samt implementeringen av berörda EU-regelverk, för att möjliggöra kraftigt nedkortade och förenklade tillståndsprocesser.

Kriskommissionen ska ha som mål att korta ned den sammanlagda tiden för tillståndsprövningar för ny kraft, för anslutningar och för industriella verksamheter från dagens 8–10 år till högst 2 år, i linje med de mest effektiva länderna i Europa. Den bör också omfatta tillståndsprocesser för industriella verksamheter som är avgörande för klimatomställningen. Förebilden bör vara Lindbeckkommissionen som på 1990-talet arbetade intensivt för att rå på några av dåtidens akuta strukturproblem.

Tillståndsgivningen bör ändras så att tillståndsprocesserna läggs parallellt i stället för som idag efter varandra. Dessutom bör översynen av tillståndsprocesser omfatta även miljöbalkens utformning och omfattning. Så som miljöbalken ser ut idag värderas inte klimat som nytta. Miljöbalkens utformning och tolkningsutrymme omöjliggör förutsägbarhet och standardisering av tillståndsprocesser. Det måste få ett slut, exempelvis genom ökat arbete med nationella riktlinjer och gränsvärden för att skapa

förutsägbarhet för industrin. Ansvar för miljöprövningar ska flyttas från länsstyrelserna till mark- och miljödomstolarna eller en annan ny tillsatt tillståndsmyndighet. Miljöbalkens utformning måste förändras i grunden för att förenklas, värdera klimatnytta och skapa förutsägbara spelregler vad gäller miljöprövningars omfattning och avgränsningar samt tidsgränser för miljötillståndshandläggning för att öka tempot. Beroende på verksamhetens utformning bör tillstånd garanteras inom en handläggnings-tid på 2 månader till 2 år och compensation utbetalas vid avvikelser från dessa.

Regeringen måste visa ledarskap och tydligare våga döma av i målkonflikter och strömlinjeforma arbetet från länsstyrelser och myndigheter.

Vi anser även att Sveaskog, med 14 procent av den svenska skogsmarken motsvarande ca 10 procent av Sveriges yta, ska få i uppdrag att redogöra för vilka platser som det lämpar sig att bygga vindkraft på. Sverige bör likt Danmark och Storbritannien införa villkorade tillstånd för ny vindkraft från Försvarmakten, där Försvarmakten redogör för vad som krävs för att godkänna i stället för att bara ge sitt godkännande eller nekande. Myndigheter som berörs bör samlas i ett permanent råd, inklusive Försvarmakten, som löpande ansvarar för att samverka för att snabbt få fram godkännanden.

I nästa steg bör auktioner provas för nya projekt där staten pekar ut en plats och säkrar alla tillstånd inom 2 år, till producenter som bjuder med lägsta pris för att producera kraft, och där återbäring sker när priset överskrider överenskommet värde.

Proaktivt bygga ut elnäten

Den kraftigt ökande elektrifieringstakten innebär att vi måste hålla uppe tempot när vi bygger det nya, kanske dubbelt så stora, elsystemet. Sverige har kapacitetsbrist. Det svenska stamnätet är ett av de äldsta i Europa och det kommer att krävas stora investeringar för att säkerställa att elen når dit där den behövs. Flaskhalsar i elnäten får inte bli en flaskhals för omställningen. Lagar och regler ska vara i fas med teknikutvecklingen. Marksnål teknik bör användas i högre grad där det är motiverat och ersättningarna för intrång ska höjas för att kompensera för de förluster som markägaren gör, i syfte att öka acceptansen för nya elnät.

För att möjliggöra ett väl fungerande elnät och energisamarbete måste det på EU-nivå säkerställas att elprisområden utformas på ett effektivt sätt både i Sverige och i våra grannländer.

Satsa på energilagring

Energilagring är ett effektivt sätt att lagra utvunnen energi som sedan kan användas vid en senare tidpunkt. Det innebär att produktionen kan ske mer oberoende av konsumtionen. Det kan exempelvis handla om att lagra överskottsenergi från vindkraft, från industrier eller från kraftvärmeproduktion. De väderberoende kraftslagens fulla potential tillvaratas genom att energi lagras när efterfrågan är lägre, såsom på natten, för att sedan användas när elbehovet är som högst. Denna typ av mellanlagring kan också bli viktig för nätbalansering och för att minska svängningar i elpriset. Vi behöver även

långsiktig energilagring så att exempelvis solens strålar ger energi under det mörkare vinterhalvåret. Där är vattenkraftens dammar avgörande.

Det finns en stor potential för energilagring genom batterier och vätgas. Batterier som finns i elbilar kan komma att spela en viktig roll i framtidens energisystem, exempelvis genom användning i hemmet för lagring av solenergi. Om elbilarnas elförbrukning och överskott samkörs och balanseras kan stora resurser i elnätet frigöras och hotet mot nätkapaciteten mildras. Det finns dock utmaningar när det kommer till regelverk, inte minst i fråga om var gränsen ska dras mellan elbil och energilager. Centerpartiet vill se en standardisering av vad som gäller för konsumenter.

Industriklivet bör breddas för att inkludera en särskild vätgassatsning samt att en nationell vätgasstrategi ska tas fram. Vi vill även att nästa energiforskningsproposition ser över lagringens integrering i el- och energisystemet.

Alla fossilfria energislag behövs för klimatomställningen

För att klara klimatomställningen krävs alla fossilfria kraftslag, samtidigt som det är logiskt att fokusera på de kraftslag som är billigast och kan byggas snabbast. Det är tydligt att kärnkraften kan komma att utgöra en del även av det framtida energisystemet. Det bygger dock på att den, likt alla andra energikällor, fullt ut kan bära sina egna kostnader. Kärnkraften ska inte subventioneras.

Förnybar energi som sluter kretsloppet är på lång sikt alltid det bästa alternativet för energisystemet, men nu måste hänsyn tas till klimatkrisens akuta karaktär som inte medger att fossilfria alternativ utesluts. Därför anser vi att det är rimligt att målet om 100 procent förnybar elproduktion till 2040 ändras till ett 100 procent fossilfritt energisystem till samma år. På så sätt utökas målet till att även omfatta bränslen, insatsvaror i industrin och energisystemet i sin helhet, samtidigt som höjd tas för att kärnkraften fortsatt kommer att utgöra en betydande beståndsdel av Sveriges energimix.

I takt med att forskningen kring och utvecklandet av små modulära reaktorer fortgår anser Centerpartiet att det är rimligt att bestämmelsen i miljöbalken om begränsningen om tio reaktorer i samtidig drift tas bort. Det viktiga är inte om det finns fem små reaktorer eller en stor vid Oskarshamns, Ringhals eller Forsmarks kärnkraftverk.

För oss är det helt grundläggande att kärnkraften ska stå för sina egna kostnader. Den som vill bygga kärnkraftverk på marknadsmässiga villkor är fri att göra det. Kärnkraftsaktörer ska alltid själva bära kostnaderna för säkerhet, avfallshantering och olycksförsäkring, vilket bland annat kräver kraftigt ökade avsättningar för avfallshantering. Som för alla övriga kraftslag har staten ett ansvar att ansluta ny kraft till elnätet. Det ska dock inte finnas några särskilda subventioner för kärnkraft, vare sig i form av produktionsstöd, kreditgarantier eller övertagande av avfalls- eller olyckskostnader.

Fokus på grön tillväxt

De stora gröna privata industrisatsningarna på många platser i Sverige förutsätter stora investeringar i samhället omkring. Orter med snabb grön industrialisering i norra Sverige behöver utbyggd infrastruktur som järnvägar, vägar och skolor, som kan matcha

de privata investeringarna, men det är på områden där det offentliga har monopol. Dessa kommuner, och omkringliggande kommuner, behöver hjälp att bära dessa matchande investeringar för att de ska kunna generera motsvarande skatteintäkter kommande årtionden.

Avgörande för den gröna industrialiseringen är också kompetensförsörjningen. Här har Centerpartiet drivit på för en mycket snabbare utbyggnad på alla nivåer av vidareutbildning, från yrkesvux till yrkeshögskolan och inte minst i fråga om det nya omställningsstudiestödet som ger vuxna mitt i livet möjlighet att under ett år vidareutbilda sig till bristyrken. Även arbetskraftsinvandring är avgörande för flera av de nya gröna branscherna. Det är mycket beklagligt att Tidöregeringen driver en politik som medför begränsningar för alla dessa former av kompetensförsörjning.

Stärk gröna näringar med grön energi

Gröna näringar är idag Sveriges största producent av energi. Bioenergi är Sveriges största energislag och står för ungefär en fjärdedel av Sveriges totala energianvändning. Det gör gröna näringar till en helt central spelare i klimatomställningen. Då måste också gröna näringars roll i klimatomställningen prioriteras. Vi måste premiera dem inom jord- och skogsbruk som satsar på att sluta sina kretslopp genom att använda rester av skogsråvara eller matproduktion till biobränsle, biogas, uppvärmning med mera – eller som använder vind- och solkraft.

Därför vill Centerpartiet att den maximala nedsättningen av skatten på jord- och skogsbrukets diesel, som vi varit med om att driva fram, snarast ska omvandlas till ett likvärdigt eller mer gynnsamt klimatneutralt jordbruksavdrag på skatten för Sveriges bönder. Särskilda klimatbonusar bör införas för de som satsar på att ställa om jordbruks- och skogsbruksmaskiner till biobränsle, och för att köpa jordbruks- och skogsbruksmaskiner som går på el eller gas.

Större utrymme inom jordbruksstöden från EU bör ges åt miljöfrämjande åtgärder. Gröna näringar bör få del av forsknings- och innovationsstödet i Industriklivet kring de nya möjligheterna till nationell produktion av konstgödning producerad av fossilfri energi.

Biogasen spelar en särskild roll för jordbruket, då den kan vara en naturlig restprodukt av gödselhantering och har stor potential att driva transporter, traktorer och andra jordbruksmaskiner. Biogasen kan också spela en viktig roll i omställningen till fossilfritt stål. Biogasen måste därför förbli helt skattefri och hot mot denna skattefrihet måste undanröjas snarast. Samtidigt bör stödet till metangasreducering, där bränslet utvinns ur jordbrukets produkter, utökas kraftigt. Centerpartiet vill införa ett mål om att Europas gårdar ska bidra med biogasproduktion samt att en omfattande EU-strategi för biogas ska tas fram, inkluderande inhemsk produktion, uppgradering, distribution, finansiering, skattefrihet och användningsområden.

Det finns en stor potential vad gäller lagring av koldioxid i mark. Exempelvis kan biokol som jordförbättringsmedel spela en kraftfull roll för att binda mer koldioxid i marken samtidigt som näringsämnen binds bättre med minskad övergödning som följd. Det bör därför utvecklas ett ersättningssystem för kolsänkor parallellt med ersättningssystem för negativa utsläpp.

Centerpartiet vill se att fler livsmedelsprodukter märks med sitt klimatavtryck från den samlade livsncykeln. Vi vill att en sådan märkning ska tas fram med hjälp av schabloner för olika livsmedel och transportsträckor samt att det inom jordbrukspolitiken skall ges stöd åt lantbrukare som vill förfina och validera sitt gårdsspecifika klimatavtryck.

Vi vill också att det tas fram en nationell strategi för att öka proteinproduktionen i Sverige på ett hållbart sätt. Denna strategi bör bland annat inkludera godkännandeprocesser för nya proteintyper, strategier för nästa generations livsmedel och foder, forskning och positiva synergieffekter för energiproduktion, cirkularitet och kolinlagring i marken.

Satsa på cirkulär ekonomi

Fler produkter och varor börjar designas för att enkelt kunna repareras, uppgraderas, återvinnas och inte gå sönder efter en viss tid. Centerpartiet vill att EU skärper ekodesigndirektivet samt att vi inför kvotplikter, det vill säga lagkrav på att nya varor innehåller en viss andel återvunnet material, inte minst plast och textil. Det kan exempelvis handla om krav på att stommen på byggnader ska kunna gå att återvinna, en stor del av byggnadens klimatavtryck. Ett annat exempel är designkrav på elektronik kopplat till återvinning, då behovet av de sällsynta jordartsmetaller som används inom elektronik ökar kraftigt i samband med klimatomställningen. Dessa mål måste gå hand i hand med mål om ökad insamling av material och avfall.

Tunga och långa transporter måste bli fossilfria

Det finns stora miljö- och samhällsnyttor att tillvarata genom att möjliggöra transporter med tyngre, längre och mer transporteffektiva fordon på det svenska väg- och järnvägsnätet. Samtidigt som kapacitet, på till exempel järnväg, utnyttjas mer optimalt och utsläppen av bland annat koldioxid minskar, så förbättras också konkurrenskraften för transportberoende näringar. Svenska transporter måste bli effektivare och då behövs ett bättre samspel mellan de olika transportslagen.

Centerpartiet anser att staten bör ta ansvar för laddinfrastruktur för tunga transporter. Snabbladdning för fordon ska erbjudas på Trafikverkets alla rastplatser runt om i landet, och de ska öppnas upp så att externa leverantörer snabbt kan bygga ut laddinfrastrukturen. Dessutom vill vi se att dagens klimatpremie till miljölastbilar förlängs till att gälla även 2025–2026.

Centerpartiet vill också se hårdare krav på den tunga sjöfarten, som fortfarande präglas av en alltför svag miljölagstiftning. Vi vill se ett införande av miljözoner till havs, exempelvis i större hamnar i våra stora städer. Därigenom kan vi höja takten på sjöfartens klimatanpassning. Laddning för elflygplan och elbåtar bör erbjudas i alla hamnar och flygplatser.

Cykel måste bli ett nationellt transportslag

Centerpartiet vill uppvärdera cykeltrafikens roll i transportplaneringen och vill därför införa cykel som ett nationellt transportslag. Trafikverket ska i större utsträckning planera för nationella cykelvägar och cykelleder.

Grön upphandling där det offentliga gör sitt

Kommuner, regioner och statens upphandling spelar en helt central roll för energiomställningen. På nationell nivå handlar detta om drygt 800 miljarder kronor årligen av offentliga medel och skattepengar, nästan en sjättedel av Sveriges BNP. Enligt Upphandlingsmyndigheten går det att ställa drivande krav, som går utöver EU-lagstiftning, för att nå Agenda 2030 och nationella och internationella miljömål. Därför bör det vara självklart med livscykelkostnader och analyser av klimat- och miljöpåverkan i samband med enskilda upphandlingar.

Växa grönt med rätt styrmedel

I grunden behövs ett pris på koldioxid. EU:s utsläppshandelssystem ETS är den viktigaste faktorn bakom den globala klimatomställningen som gör det lönsamt att göra rätt i hela det fria Europa och påverkar hela världsekonomin i grunden.

För global klimatnytta vore det önskvärt om EU kunde bidra till att prissättningen av växthusgaser blir global genom att EU:s handelssystem kopplas samman med andra utsläppsmarknader, som idag exempelvis Kina, Japan, Kalifornien, Kanada och Nya Zeeland, i så kallade carbon clubs, med korrekta ”växelkurser” mellan marknaderna baserade på utsläpp per capita.

Det måste finnas en plan för fortsatt skatteväxling – vilka som är de nya skattebaserna och vilka som försvinner när utsläpp försvinner. Idag utgör intäkter från fossila utsläpp långt över 50 miljarder kronor av statens intäkter. Det måste också finnas en plan för att fasa ut alla fossilsubventioner och ersätta dem med andra styrmedel för konkurrenskraft och fördelning före 2026.

Vi måste snarast möjligt genomföra de planerade nationella auktionerna för negativa utsläpp, som inkluderar bland annat bio-CCS, där koldioxid som tagits upp av träd och växter fångas upp och lagras i stället för att släppas ut i atmosfären. Det behöver avsättas tillräckliga resurser och säkerställas att flera aktörer och tekniker får möjlighet att erhålla medel för att skapa ökad konkurrens.

Det är också viktigt att påbörja arbetet med att den infångade koldioxiden återanvänds i nya produkter (CCU) i exempelvis kemiindustrin eller vid skapandet av e-bränslen där råvaran kan konkurrera ut fossila råvaror eller att den fångas och lagras direkt ur atmosfären (Dac, direct air capture). Dac, bio-CCS och CCU bör därför vara prioriterade områden i den kommande energiforskningspropositionen och klimat-handlingsplanen.

Centerpartiet verkar för att EU ska införa ambitiösa mål för så kallade negativa utsläpp i varje medlemsland, baserat på historiskt ackumulerade utsläpp. Vi vill se ett gemensamt handelssystem för negativa utsläpp som företag och länder kan använda för

att nå uppsatta klimatmål. Till dess att EU har påbörjat detta arbete ska Centerpartiet verka för att Sverige ska införa ett nationellt mål för negativa utsläpp till år 2045 samt införa en nationell handelsplats för negativa utsläpp som upphandlas via anbuds-förfarande. Ersättningen för negativa utsläpp bör därför öka, till dess att Sverige kan nå målet om nettonollutsläpp till utsatt tid.

Anpassning

Även om en mycket snabb klimatomställning bort från fossil energi genomförs, och en mycket mer dramatisk klimatkris undviks, så förväntas ändå en global temperaturhöjning på minst 1,5 grader ske till 2030. Det är en exceptionellt snabb förändring. Även för Sverige innebär det stora utmaningar. Vissa delar av landet har redan idag ökande vattenbrist och drabbas av de allvarliga perioder av torka som annars främst drabbar sydligare delar av Europa. På ett antal orter utgör återkommande översvämningar ett hot mot bebyggelse. Nya skadeinsekter och bärare av sjukdomar som tidigare inte överlevt på våra breddgrader väntas. Anpassningen kan därför även i Sverige komma att uppgå till ett antal procent av BNP sammantaget. Planerna för att förekomma och förebygga klimatiförändringarna, för att anpassa Sverige till det som tyvärr redan är oundvikligt, måste därför påskyndas och de nödvändiga investeringar som går att förutse göras redan idag.

En grön fyrbåk för världen i tuffa tider

Sveriges viktigaste roll för att undvika en global klimatkris är att lysa som ett föredöme och visa för världens stora länder att det går att få klimatomställningen gjord, med nya jobb och med tillväxt, så att omvärlden inspireras att agera nu.

Detta kräver dock även internationell solidaritet, där vi bidrar solidariskt och medmänskligt i vårt biståndsarbete till de länder som nu drabbas hårt av klimatiförändringarna, med hot om större klimatkatastrofer runt hörnet. Det är inte läge att, som den nya regeringen, kraftigt skära ned på klimatbiståndet. Det finns ett behov av att skyndsamt skapa hållbara och långsiktiga lösningar både globalt och på EU-nivå för att trygga framtiden för klimattflyktingar, i och med att antalet människor i världen som drabbas av klimatiförändringar kommer att öka. De länder, ledare, organisationer, företag och personer som flagrant bryter mot internationell rätt genom att med berätt mod orsaka omfattande miljöskada bör kunna åtalas enligt brottsrubriceringen ekocid och ställas inför rätta enligt internationell rätt.

För ett grönare Europa

Ny klimatpolitik

EU är vårt effektivaste verktyg i den gröna omställningen, för Mariefred såväl som München. Utsläpp känner inga nationsgränser. EU bör därför nyttjas för att i största

möjligaste mån användas för att lösa klimatkrisen och dess utmaningar. För Centerpartiet är det dessutom självklart att klimatarbetet går hand i hand med att trygga energiförsörjningen, livsmedelsproduktionen och arbetet med att öka den biologiska mångfalden.

Centerpartiet vill att EU fortsätter att sätta ribban högt globalt, att man fortsätter höja klimatambitionerna både för att det behövs inom unionen och för att vår konsumtion bidrar till klimatförändringar globalt. Det handlar om allt från torka och skogsbränder till översvämningar och jordskred. Vi ser med stor oro hur Sveriges regering sänker klimatambitionerna i Sverige, med en politik som ökar utsläppen och missar både nationella klimatmål och EU:s klimatmål. EU är inte bara ett av våra viktigaste klimatverktyg – när Tidöregeringen ökar utsläppen är EU vår livlina.

Högerpopulisterna bör inte ges inflytande att plocka bort viktig klimatpolitik. Långsiktiga spelregler är ett måste för Europas företag som ska ställa om, och den beslutade klimatpolitiken måste stå fast oavsett politisk färg på unionens ledarskap.

Vi vill även se ett klimatlås på EU:s budget, likt det så kallade demokratilåset. Ett klimatlås behövs för att säkerställa att medlemsländer fullföljer sina klimatåtaganden. I praktiken innebär det att om ett medlemsland inte vidtar tillräckliga klimatåtgärder så bör det inte heller få ta del av det EU-stöd som det annars skulle haft rätt till. Det ska kosta att släppa ut.

Vi vill att det ska löna sig att vara miljösmart. Den som förorenar ska betala och den som bidrar med positiva miljö- och climateffekter ska belönas. Det finns fortfarande luckor i EU:s klimatlagstiftning och Centerpartiet vill säkerställa att alla former av klimatpåverkan möts med effektiva, marknadsbaserade styrmedel. Det handlar om allt från konsumentinformation till prissättning av fossilt innehåll i produkter. Vi vill höja ambitionsnivån genom att införa ett mål om att EU:s utsläpp ska minska med 95 procent till 2040, jämfört med 1990 års utsläpp. Det är ett ambitiöst mål, men det är nödvändigt om vi ska klara att nå klimatneutralitet och uppfylla vad vi lovat i Parisavtalet. För att nå ett sådant mål krävs att EU:s utsläppshandel så snabbt som möjligt inkluderar samtliga utsläpp från transport-, bostads- och avfallssektorerna. Dessutom måste utsläppshandeln i så många sektorer som möjligt utvidgas till att omfatta fler typer av växthusgaser, och de gratis utsläppsrätter som delar av industrin och flyget får måste avslutas omgående. En utbyggd utsläppshandel tar oss flera stora steg närmare målet om klimatneutralitet, utan att riskera skenande bränslepriser. Faktum är att Sverige riskerar att gå miste om upp till 38 miljarder kronor i stöd från EU:s återhämtningsfond om vi inte uppfyller våra klimatpolitiska åtaganden.

Centerpartiet anser att alla länder måste göra sitt för att betala av sin koldioxidsskuld. Därför vill vi att alla EU-länder ska ha ett mål om tekniska kolsänkor, såsom bio-CCS, till 2040, baserat på ländernas ackumulerade utsläpp i atmosfären mellan 1890 och 1990. På sikt vill vi även se ett gemensamt auktionssystem, utöver EU:s system för utsläppshandel, där privata aktörer och EU-länder kan köpa och sälja kolsänkor för att bidra till att klimatmålen nås.

Centerpartiet vill att produkter på den inre marknaden ska förse med en klimatdeklaration med deras koldioxidavtryck. Det ska vara enkelt för konsumenter att kunna jämföra klimatutsläpp och energibesparingar från varor och tjänster. Denna regel bör främst omfatta medelstora och stora företag, med tydliga undantag för mindre företag. I Centerpartiets folkrörelse för klimatet ska alla människor kunna vara med och bidra, och ett viktigt steg är att underlätta för konsumenter att göra medvetna val.

Vi vill också ta krafttag för att minska matsvinnet. Matsvinn är ett klimatproblem av enorma proportioner – om matsvinn vore ett land skulle det vara världens tredje största utsläppare. I EU slängs nästan 59 miljoner ton livsmedel varje år. Det motsvarar 131 kg matsvinn per person och år. Det är ofta i vanliga hushåll som matsvinnet uppstår, i maten som inte äts upp eller slängs av rädsla för att den blivit för gammal. Men även i producentled där varor som inte når högsta klass slängs eller i butiker som inte rear ut varor med mindre defekter och slänger sådant som närmar sig datumgränsen. Bästföremärkningen som finns på nästan alla livsmedel kan upplevas som missvisande och är en anledning till att matsvinn uppstår. Centerpartiet vill att märkningen ”bäst före” ändras till ”minst hållbar till” i hela EU, för att understryka att livsmedlet ofta håller en tid efter att datumet passerats. De datumgränser som sätts för livsmedel bör också ses över, så att de inte sätts orimligt kort i förhållande till livsmedlens hållbarhet.

Slutet för fossila bränslen

Över 70 procent av Europas energi är fortfarande fossil. EU behöver en strategisk avvecklingsplan för fossila bränslen – en strategi för att förpassa fossil energi tillbaka till historien. Som ett led i det vill vi att EU ska fasa ut fossila bränslen. Ett förbud mot all användning av fossila bränslen för energiproduktion från 2035 bör införas, och takten bör ökas för att fasa ut användningen av fossila material.

För att Europa ska lyckas bryta beroendet av fossila bränslen krävs samarbete. De lägst hängande frukterna är att helt fasa ut fossila bränslen i energisektorn och produktionen av el och värme, sätta stopp för installation av nya anläggningar som drivs med fossil energi, fasa ut fossila subventioner, prissätta fossila råvaror som används i produkter och förbjuda all typ av reklam för och marknadsföring av fossil energi. Inga europeiska skattebetalares pengar ska gå till fossilindustrin, och vi måste säkerställa att EU:s budget inte längre bidrar till sådan finansiering. Det är det gröna som ska utvecklas. EU måste låta Sverige maximalt skattebefria biobränslen från skogen och EU måste låta Sverige skattebefria biogas som är bra för både landsbygden, jordbruket, självförsörjningen av energi och klimatet. Därtill behövs bättre spelregler, mål och kortare tillståndsprocesser för våra alternativa energikällor.

För att vi ska lyckas med omställningen till ett hållbart samhälle, med lägre utsläpp, krävs stora mängder energi. Därför vill Centerpartiet kraftigt öka den svenska elproduktionen till 2030, med målet att växla upp klimatarbetet, bidra till att fasa ut den ryska gasen i Europa och möta den svenska industrins behov samtidigt som elpriserna sänks. En kraftig utbyggnad av elproduktionen skulle dessutom medföra avsevärt lägre elpriser. Centerpartiet vill höja effekten på befintlig fossilfri elproduktion, och framför allt fokusera på att bygga ut den elproduktion som går snabbast att ta i bruk, som exempelvis vindkraft. Vi står fast vid principen att de som bor i områden med hög elproduktion ska ha tillgång till billigare el. Det borde vara självklart att en del av värdet av den energi som produceras kommer till de som bor i bygden.

I dagsläget är det som elkonsument svårt att få reda på exakt hur elen i uttaget har producerats eller vad den har för klimatpåverkan. Vi vill att all el och annan energi, såsom drivmedel, som produceras och/eller säljs i EU ska redovisas med ursprungsgarantier och koldioxidavtryck i realtid. Det ska vara enkelt att välja de alternativ som är bäst för vår gemensamma framtid.

För att ersätta Putins smutsiga energi behöver vi kraftigt öka produktionen och användningen av rena och hållbara biodrivmedel. Biodrivmedel och biobränslen är förnybara och hållbara alternativ som kan ersätta fossila bränslen som kol, olja och fossilgas. Centerpartiet kommer att fortsätta att agera blåslampa för att bioenergin ska få bättre förutsättningar i Sverige och EU. Det är exempelvis utsläppen från ett fordons livscykel som är avgörande och inte utsläppen ur avgasröret, speciellt inte om koldioxiden där är förnybar. Vi vill också se att skatteregler förbättras för olika typer av bioenergi. Det är dags att sluta subventionera smutsig industri. Inga europeiska skattebetalares pengar ska gå till fossilindustrin, och vi måste säkerställa att EU:s budget inte längre bidrar till sådan finansiering.

Fixa transportsystemet

EU:s transportsystem står inför stora utmaningar. För Centerpartiet är det självklart att förutsättningarna för hållbart resande måste stärkas. Det ska vara lätt att ta sig runt i Europa, utan att det sker på bekostnad av klimatet. Elektrifieringen av transporter är en av de viktigaste grundstenarna i EU:s mål att nå koldioxidneutralitet 2050. Alla förnybara bränslen behövs för att klara klimatmålen, och därför kommer Centerpartiet att prioritera och bevaka biogasens förutsättningar.

Att knyta ihop Sverige och EU med gröna transporter är prioriterat för Centerpartiet. Vi verkar för att orter i hela Sverige, i norr som söder, inkluderas i planeringen och finansieringen inom ramarna för EU:s transportsamarbete. Järnvägen utgör en central roll i detta. Att boka en resa genom flera EU-länder är idag en utmaning och alldeles för dyrt. EU:s inre marknad måste fungera även för klimatsmart resande. Tåget måste bli ett snabbare, billigare och bättre alternativ för både korta och långa sträckor. Vi har länge varit drivande för att Europas transportsystem ska bli mer sammankopplat. Tåginfrastrukturen i EU behöver byggas ut och antalet tåglinjer mellan Sverige och övriga Europa måste bli fler. Det måste bli enklare och billigare att åka tåg mellan olika medlemsländer. En viktig del i det är stärkta rättigheter för resenärerna, såväl vid bokning som vid förseningar.

Elbilar och den tillhörande laddinfrastrukturen utgör en annan viktig del i EU:s elektrifiering. Andelen elbilar i unionen är fortfarande bara några enstaka procent. För att snabba på elektrifieringen är det avgörande att det är lätt att ladda sin elbil i hela EU. Centerpartiet anser att alla laddoperatörer inom EU ska erbjuda enkla betalningslösningar. Som ett led i att stärka förutsättningarna för hållbart resande inom EU behöver även infrastrukturen i Sverige byggas ut. Att infrastrukturen binds samman är viktigt för att stärka försvar och beredskap. Vi vill även att en större del av EU:s infrastruktur-satsningar går till att säkerställa god mobilitet i glesbefolkade områden. Alla har rätt till bra förbindelser. Längre fram ser vi även att elflyg utgör en viktig beståndsdel.

Östersjön – ett levande hav

Östersjön är ett av världens mest förorenade hav. Övergödning, farliga ämnen och överfiske har under lång tid påverkat havets ekosystem. Som konsekvens lider stora delar av Östersjön av syrebrist och bottendöd. Det har även lett till att torskfisket har

försvunnit från Östersjön, till att den som äter fet fisk riskerar att få i sig stora mängder miljögifter och till att den som vill bada ibland inte längre kan göra det på grund av algbloomning.

Då Östersjön är ett hav som gränsar till många EU-länder krävs fler gemensamma åtgärder för att värna Östersjöns framtid, liksom kustsamhällen runt hela havet. Centerpartiet vill att EU-kommissionen tar ett helhetsperspektiv på de olika problem som Östersjön dras med genom att lägga fram ett brett Östersjöpaket. Ett sådant paket bör innehålla uppföljning av EU-gemensam miljölagstiftning och ge förslag på åtgärder för klimatanpassning.

Centerpartiet anser att beräkningsnyckeln för EU:s fiskekvoter måste göras om för att bättre ta ansvar för ett hållbart fiske. Vi vill begränsa det storskaliga industrifisket i Östersjön och tillfälligt stoppa deras fångster av strömming och sill. Samtidigt vill vi värna det kustnära och regionala fisket, vars fångster hamnar på tallriken och bidrar till levande kustsamhällen. Förlorade fiskeredskap, så kallade spökredskap, som lämnats kvar i haven är ett stort miljöproblem som EU bör hantera genom en tydlig strategi med europeiska målsättningar. Vi anser även att EU:s miljöfonder behöver bli bättre på att bidra till havens fortlevnad genom att en större andel öronmärks för restaurering av havsbotten och hållbart fiske, bland annat genom mer selektiva fiskeredskap och utrustning.

Förnya jordbrukspolitiken

Den svenska livsmedelsproduktionen behöver öka för att stärka vår beredskap. Svensk livsmedelsproduktion är klimateffektiv och har låg miljöpåverkan. Därför ska konkurrenskraften för den svenska livsmedelsproduktionen stärkas. EU har ett ansvar att bidra till den globala matproduktionen och måste ha kapacitet att försörja sina medborgare med mat i såväl krig som fred. Det kräver ett fungerande samarbete mellan länder och en gemensam jordbrukspolitik. Centerpartiet anser att den befintliga jordbrukspolitiken har stora utmaningar. Den har inte ökat böndernas lönsamhet och konkurrenskraft tillräckligt väl och står inför en stor omställning i och med en eventuell framtida utvidgning av unionen. Sverige bör spela en aktiv roll på europeisk nivå för att reformera den i en mer hållbar riktning. Det kommer om inte annat att bli nödvändigt vid en eventuell utvidgning av unionen med Ukraina.

Samtidigt behöver konkurrenskraften värnas. EU konkurrerar på en global marknad och då duger det inte att binda ris åt egen rygg genom byråkrati och onödiga förbud. Därför har Centerpartiet varit drivande för lika spelregler för jordbruket i Europa gällande användning av växtskyddsmedel, djurhållning, antibiotika, statistikrapportering och möjliggörande av den så kallade gensaxen i kommersiell växtförädling. Inom dessa områden ligger svenska bönder i framkant och här finns stor potential för resten av Europas länder att komma upp på banan både för att höja standarden och för att öka svenska bönders konkurrenskraft.

Regelbördan för jord- och lantbrukare måste ses över på alla nivåer. Den lantbrukare i Sverige som till exempel bedriver mjölk- och nötköttsproduktion, i kombination med växtodling, har idag närmare 500 lagkrav att förhålla sig till, enligt Lantbrukarnas Riksförbund. På EU-nivå vill vi att EU-kommissionen ska rensa i sin regelflora och att

de kontroller som följer med regelverken successivt ska minska och bli mer resultat-orienterade.

Vi anser framför allt att det är de för oss alla gynnsamma aspekter som EU:s lantbrukare inte kan ta betalt för i affären som bör stödjas av unionen. Det kan exempelvis handla om bevarande av biologisk mångfald i betesmarker, odling av grödor som lagrar koldioxid eller stöd till investeringar i myllrande våtmarker. Det kan också handla om att säkerställa att det finns en mångfald av jordbruk i unionens alla delar, även i de norra delarna av Europa.

Sund och säker mat

Ett hållbart system för europeisk livsmedelsproduktion hänger nära ihop med ambitiösa regler för djurvälstånd. Sverige har länge legat steget före och det är viktigt, både för lantbrukets konkurrensvillkor och för djuren, att resten av EU kommer ikapp. Det handlar om allt från att införa förbud mot rutinmässig svanskupering av grisar till att transporter av djur till slakt inte ska behöva ta mer än åtta timmar. Vi vill även se stärkta gemensamma insatser för att hantera och förhindra spridningen av smittsamma djursjukdomar, exempelvis afrikansk svinpest. Det behövs en kommissionär med ansvar för djurvälståndsfrågor med ansvar för striktare EU-regler, bättre uppföljning av reglerna och ökat fokus på djurvälståndsfrågor.

Vi vill även se ett globalt avtal för en mer ansvarsfull antibiotikaanvändning och anser att EU bör vara en drivande kraft för att möjliggöra detta. Den alltmer utbredda antibiotikaresistensen måste bekämpas och förebyggas. Annars riskerar vi att inte längre kunna ha kvar antibiotika som ett effektivt vapen när människor och djur drabbas av svåra infektioner.

Livsmedelssystemet är under ständig utveckling och på många håll pågår ett arbete med att ta fram det som brukar benämnas "framtidens mat". Oavsett om det är svampar som bryggs av brödrester, ostron som renar Västerhavet eller burgare av ärtprotein så är EU:s lagstiftning en nyckel. Centerpartiet vill att EU ska vara snabbfotat och framåtlutad för att godkänna och utvärdera nya mattekniker och livsmedel.

Vattenbristen och minskande tillgång på vatten är helt uppenbart en stor utmaning i Europa framöver. Med minskande nederbörd och ökande temperaturer blir både jordens fuktighet, vattenståndet i sjöar och vattendrag och i förlängningen grundvattennivåerna påverkade. Centerpartiet vill därför att EU höjer ambitionerna för rent vatten med målet att dricksvatten inom hela EU ska vara rent och säkert.

Befäst skogsbrukets betydelse för omställningen

Sveriges landyta täcks till närmare 70 procent av skog och det finns fler än 300 000 privata skogsägare i Sverige. En stark äganderätt och ett starkt ansvar går hand i hand. Trots att det varje år avverkas en hel del skog ökar skogens biomassa, och den har gjort så sedan lång tid tillbaka. Det bidrar till ett stort nettoupptag av koldioxid varje år. Det bidrar också till värdefulla jobb runtom i landet. Vi måste ta hand om skogen, så att både miljö och produktion skyddas. Att detaljreglera användningen av all skogsmark är varken önskvärt eller görbart. En politik som bygger på frihet under ansvar, med en

stark äganderätt, är den bästa. Alla markägare – såväl privata som offentliga – behöver ta ett aktivt ansvar och ha befogenheterna att göra det. Så får vi ett skogsbruk där miljö och produktion går hand i hand.

Det har under den senaste mandatperioden stått klart att allt mer av den politik som bedrivs på EU-nivå får stora effekter på skogspolitiken och skogsbruket i Sverige. Skogsförvaltning är en nationell kompetens som utövas av skogsbrukare och markägare, samtidigt som klimatpolitik, miljöpolitik och finanspolitik är EU-politik som i hög grad påverkar det svenska skogsbruket. Centerpartiet är emot den utvecklingen. Idag lägger EU sig i skogspolitik alltför mycket. Vi vill att utrymmet för nationell och regional anpassning i reglerna som berör skogen ska öka.

Det är stor skillnad på en svensk skog och vad man i Nederländerna anser vara skog. Samtidigt vill vi att EU-kommissionen som motvikt till den gångna utvecklingen ska ta fram en handlingsplan för bioekonomi som tydliggör och värderar skogens ekonomiska värden och roll för att skapa viktig råvara som möjliggör klimatomställningen. Denna bör befästa skogsråvarans betydelse för EU:s omställning, uppvärdera skogsbrukets industriella betydelse och värna äganderätten.

Elisabeth Thand Ringqvist (C)

Alireza Akhondi (C)

Anders Karlsson (C)

Anders W Jonsson (C)

Anders Ådahl (C)

Anna Lasses (C)

Anne-Li Sjölund (C)

Catarina Deremar (C)

Christofer Bergenblock (C)

Helena Lindahl (C)

Helena Vilhelmsson (C)

Jonny Cato (C)

Kerstin Lundgren (C)

Malin Björk (C)

Martin Ådahl (C)

Martina Johansson (C)

Mikael Larsson (C)

Mona Smedman (C)

Muharrem Demirok (C)

Niels Paarup-Petersen (C)

Rickard Nordin (C)

Stina Larsson (C)

Ulrika Heie (C)

Ulrika Liljeberg (C)